

جنگ سرد - صلح سرد

روابط آمریکا - روسیه ۱۹۹۸-۱۹۴۱

مؤلف:

جان یانگ

مترجمین:

دکتر عزت‌اله عزتی

محبوبه بیات

چاپ اول

۱۳۸۴

نشر قومس

Young, John W.

یانگ، جان

جنگ سرد - صلح سرد آمریکا و روسیه در دوران جنگ سرد ۱۹۹۸ - ۱۹۴۱ / مولف جان یانگ؛ مترجمین عزت‌اله عزتی، محبوبه بیات. -- تهران: قومس، ۱۳۸۳.
ز، ۴۱۴ ص.: مصور،

ISBN: 964-5516-97-8

عنوان اصلی:

America, Russia and the cold war, 1941-1998

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱. سیاست جهانی -- ۱۹۴۵. ۲. جنگ سرد. الف. عزتی، عزت‌الله، مترجم.
ب. بیات، محبوبه، مترجم. ج. عنوان. د. عنوان: آمریکا و روسیه در دوران جنگ سرد ۱۹۹۸-۱۹۴۱.

۹۰۹/۸۲۵

ج ۲ / ۵۸۴۰ D

۱۳۸۳

م ۸۳-۴۰۴۹۷

کتابخانه ملی ایران

شابک: ۹۶۴-۵۵۱۶-۹۷-۸

ISBN: 964-5516-97-8

جنگ سرد، صلح سرد (روابط آمریکا و روسیه ۱۹۹۸-۱۹۴۱):

جان یانگ

دکتر عزت‌اله عزتی، محبوبه بیات

احمد خدابخش مقدم

مهدی عباسی

اول ۱۳۸۴

۲۰۰۰ جلد

سعید دانش

دیدآور

● نام کتاب

● مؤلف

● مترجمین

● ناظر چاپ

● آماده‌سازی

● نوبت چاپ

● تیراژ

● لیتوگرافی

● چاپ و صحافی

● ناشر

نشر قومس - تهران، میدان انقلاب، اول خیابان آزادی، بعد از جمالزاده،

خیابان والعصر، تقاطع فرصت، شماره ۱۰۴

صندوق پستی ۱۳۹۱ - ۱۳۱۴۵ تلفن و نمابر ۶۹۳۲۷۹۷

نشانی اینترنتی نشر قومس: www.ghoomes.com

معرفی و فروش اینترنتی کتاب: www.iketab.com

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

قیمت: ۴۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

ح مقدمه..... ۱

فصل اول

وقایع شماری

- ۱- ریشه‌های جنگ سرد ۱۹۴۱-۱۹۱۷..... ۱
- ۲- سران جنگ ۱۹۴۵-۱۹۴۱..... ۲
- ۳- فروپاشی اتفاق بزرگ ۱۹۴۸-۱۹۴۵..... ۹
- ۴- جنگ سرد اول ۱۹۵۲-۱۹۴۸..... ۱۸
- ۵- برقراری مجدد روابط شرق و غرب ۱۹۵۸-۱۹۵۳..... ۲۷
- ۶- خروشچف در جنگ سرد ۱۹۶۲-۱۹۵۸..... ۳۳
- ۷- بحران موشکی کوبا ۱۹۶۲..... ۵۲
- ۸- ویتنام و اولین نشانه‌های تنش‌زدایی ۱۹۶۸-۱۹۶۲..... ۵۳
- ۹- سال‌های مذاکره ۱۹۷۵-۱۹۶۹..... ۶۲
- ۱۰- افول دوران تنش‌زدایی ۱۹۷۹-۱۹۷۵..... ۸۰
- ۱۱- جنگ سرد جدید ۱۹۸۵-۱۹۸۰..... ۸۹
- ۱۲- پایان جنگ سرد ۱۹۸۹-۱۹۸۵..... ۹۷
- ۱۳- فروپاشی کمونیسم شوروی ۱۹۹۱-۱۹۸۹..... ۱۰۸
- ۱۴- سال‌های پس از جنگ سرد ۱۹۹۸-۱۹۹۲..... ۱۱۶

فصل دوم

بحران‌ها و مناقشات

- ۱- لهستان و اروپای شرقی ۱۹۴۸-۱۹۴۴..... ۱۲۹
- ۲- جنگ داخلی یونان ۱۹۴۵-۱۹۴۴ و ۴۹-۱۹۴۶..... ۱۳۲
- ۳- بحران ترست می ۱۹۴۵..... ۱۳۳
- ۴- تقسیم آلمان ۱۹۴۹-۱۹۴۵..... ۱۳۳
- ۵- جنگ داخلی چین ۱۹۴۹-۱۹۴۵..... ۱۳۵
- ۶- بحران ایران مارس ۱۹۴۶..... ۱۳۶
- ۷- بحران تنگه‌های دریای سیاه آگوست ۱۹۴۶..... ۱۳۷
- ۸- بحران قدرت در فیلیپین ۱۹۴۶-۵۴ و بعد از ۱۹۶۸..... ۱۳۸
- ۹- اولین جنگ منطقه هندوچین ۱۹۵۴-۱۹۴۶..... ۱۳۸
- ۱۰- اولین جنگ اعراب و اسرائیل ۱۹۴۸-۴۹..... ۱۳۹
- ۱۱- مناقشه مالایا ۱۹۶۰-۱۹۴۸..... ۱۴۰
- ۱۲- محاصره برلین ۱۹۴۹-۱۹۴۸..... ۱۴۱
- ۱۳- شکاف تیتو-استالین ۱۹۴۸-۴۹..... ۱۴۲
- ۱۴- جنگ کره ۵۳-۱۹۵۰..... ۱۴۳

- ۱۵- حمله چین به تبت اکتبر ۱۹۵۰..... ۱۲۴
- ۱۶- ایران در سال‌های ۵۴-۱۹۵۱..... ۱۲۵
- ۱۷- قیام برلین، ژوئن ۱۹۵۳..... ۱۲۵
- ۱۸- گواتمالا ژوئن ۱۹۵۴..... ۱۲۶
- ۱۹- اولین بحران کیوموی - ماتسو ۵۵-۱۹۵۴..... ۱۲۷
- ۲۰- لهستان و مجارستان ۱۹۵۶..... ۱۲۸
- ۲۱- شکاف شوروی - چین ۱۹۶۱-۱۹۵۶..... ۱۵۰
- ۲۲- بحران کانال سوئز ۱۹۵۶..... ۱۵۲
- ۲۳- شکاف موشکی ۱۹۶۱-۱۹۵۷..... ۱۵۳
- ۲۴- بحران جنگی ترکیه - سوریه اکتبر ۱۹۵۷..... ۱۵۴
- ۲۵- بحران خاورمیانه جولای - نوامبر ۱۹۵۸..... ۱۵۵
- ۲۶- دومین بحران کیوموی - ماتسو آگوست - اکتبر ۱۹۵۸..... ۱۵۶
- ۲۷- دومین بحران برلین نوامبر ۱۹۵۸ تا می ۱۹۵۹..... ۱۵۶
- ۲۸- کنگو ۱۹۶۳-۱۹۶۰..... ۱۵۷
- ۲۹- بحران در لائوس ۱۹۶۲-۱۹۶۰..... ۱۵۸
- ۳۰- بحران خلیج خوک‌ها آوریل ۱۹۶۱..... ۱۵۸
- ۳۱- بحران دیوار برلین آگوست ۱۹۶۱..... ۱۵۹
- ۳۲- چهارمین بحران برلین «شاخ به شاخ» اکتبر ۱۹۶۱..... ۱۵۹
- ۳۳- شکاف شوروی - آلبانی ۱۹۶۱..... ۱۶۰
- ۳۴- بحران موشکی کوبا اکتبر ۱۹۶۲..... ۱۶۱
- ۳۵- جنگ هندوچین ۱۹۶۲..... ۱۶۲
- ۳۶- جنگ ویتنام ۷۵-۱۹۶۵..... ۱۶۲
- ۳۷- دومینیکن آوریل - می ۱۹۶۵..... ۱۶۸
- ۳۸- جنگ هند و پاکستان سپتامبر ۱۹۶۵..... ۱۶۹
- ۳۹- جنگ شش روزه ۱۰-۵ ژوئن ۱۹۶۷..... ۱۷۰
- ۴۰- واقعه پوئبلو ۱۹۶۸..... ۱۷۱
- ۴۱- «بهار پراگ» چکسلواکی ۱۹۶۸..... ۱۷۱
- ۴۲- درگیری‌های مرزی شوروی و چین ۱۹۸۹-۱۹۶۹..... ۱۷۲
- ۴۳- بحران اردن (سپتامبر سیاه) سپتامبر ۱۹۷۰..... ۱۷۳
- ۴۴- بحران سین فوگوس سپتامبر ۱۹۷۰..... ۱۷۴
- ۴۵- لهستان سقوط گومولکا دسامبر ۱۹۷۰..... ۱۷۴
- ۴۶- جنگ هند و پاکستان نوامبر - دسامبر ۱۹۷۱..... ۱۷۵
- ۴۷- سقوط سالوادور آلنده سپتامبر ۱۹۷۳..... ۱۷۶
- ۴۸- جنگ یوم کیپور بین اعراب و اسرائیل اکتبر ۱۹۷۳..... ۱۷۷

۴۹- پرتغال و اسپانیا ۱۹۷۴-۱۹۷۶	۱۷۹
۵۰- آنگولا ۱۹۷۴-۱۹۷۶	۱۸۰
۵۱- قبرس جولای - آگوست ۱۹۷۴	۱۸۱
۵۲- واقعه مایاگوئز می ۱۹۷۵	۱۸۲
۵۳- افریقای جنوب غربی (آنگولا و نامیبیا) ۱۹۷۵-۱۹۹۱	۱۸۲
۵۴- جنگ اوگادن (سومالی و اتیوپی) ۱۹۷۷-۱۹۷۸	۱۸۳
۵۵- حمله ویتنام به کامبوج ۱۹۷۷-۱۹۸۹	۱۸۵
۵۶- ایران سقوط سلطنت پهلوی و بحران ۱۹۷۸-۱۹۸۱	۱۸۵
۵۷- جنگ ویتنام و چین فوریه تا آوریل ۱۹۷۹	۱۸۶
۵۸- نیکاراگوئه ۱۹۷۹-۱۹۹۰	۱۸۶
۵۹- بحران کوبا آگوست - سپتامبر ۱۹۷۹	۱۸۸
۶۰- افغانستان، مداخله شوروی دسامبر ۱۹۷۹	۱۸۸
۶۱- جنگ شوروی در افغانستان ۱۹۷۹-۱۹۸۹	۱۹۰
۶۲- ایران و عراق، جنگ خلیج فارس ۱۹۸۰-۱۹۸۸	۱۹۳
۶۳- لهستان، «همبستگی مردم لهستان» آگوست ۱۹۸۰-۱۹۸۲	۱۹۵
۶۴- لبنان، جولانگاه مداخله غربی ها ۱۹۸۲-۱۹۸۴	۱۹۶
۶۵- پرواز ۰۰۷ کال سپتامبر ۱۹۸۳	۱۹۷
۶۶- گرانادا اکتبر ۱۹۸۳	۱۹۸
۶۷- لیبی آوریل ۱۹۸۶	۱۹۸
۶۸- اروپای شرقی: فروپاشی کمونیسم ۱۹۸۹	۱۹۹
۶۹- بحران کویت و جنگ دوم خلیج فارس ۱۹۹۰-۱۹۹۱	۲۰۳
۷۰- لیتوانی (مارس ۱۹۹۰- ژانویه ۱۹۹۱) و تجزیه شوروی	۲۰۴
۷۱- تجزیه یوگسلاوی و مناقشه بوسنی	۲۰۶
۷۲- مناقشه جدید، چینستان ۱۹۹۴-۱۹۹۶	۲۱۱

فصل سوم

کنفرانس‌ها و اجلاس‌ها

۱- اجلاس تهران ۲۸ نوامبر - ۱ دسامبر ۱۹۴۳	۲۱۵
۲- اجلاس یالتا ۱۲-۴ فوریه ۱۹۴۵	۲۱۶
۳- اجلاس پتسدام (برلین) ۱۷ جولای - ۲ آگوست ۱۹۴۵	۲۱۷
۴- کنفرانس‌های شورای وزرای امور خارجه ۱۹۴۵-۱۹۴۹	۲۱۸
۵- کنفرانس برلین ۲۵ ژانویه - ۱۸ فوریه ۱۹۵۴	۲۲۱
۶- کنفرانس ژنو ۲۶ آوریل - ۲۱ جولای ۱۹۵۴	۲۲۱
۷- کنفرانس باندونگ ۲۴-۱۸ آوریل ۱۹۵۵	۲۲۲
۸- اجلاس ژنو ۲۳-۱۸ جولای ۱۹۵۵	۲۲۲

- ۹- دیدار خروشچف از امریکا و اجلاس کمپ دیوید ۱۵-۲۷ سپتامبر..... ۲۲۴
- ۱۰- اجلاس پاریس (واقعه هوایی U-۲) می ۱۹۶۰..... ۲۲۴
- ۱۱- اجلاس وین ۴-۳ ژوئن ۱۹۶۱..... ۲۲۵
- ۱۲- اجلاس گلاس برو (نیوجرسی) ۲۵-۲۳ ژوئن ۱۹۶۷..... ۲۲۵
- ۱۳- اجلاس پکن (امریکا - چین) ۲۸-۲۲ فوریه ۱۹۷۲..... ۲۲۵
- ۱۴- اجلاس مسکو ۲۶-۲۲ می ۱۹۷۲..... ۲۲۶
- ۱۵- اجلاس واشنگتن ۲۴-۱۶ ژوئن ۱۹۷۳..... ۲۲۷
- ۱۶- اجلاس مسکو ۲۷ ژوئن - ۳ جولای ۱۹۷۴..... ۲۲۷
- ۱۷- اجلاس ولادی وستوک ۲۴-۲۳ نوامبر ۱۹۷۴..... ۲۲۷
- ۱۸- اجلاس وین ۱۸-۱۵ ژوئن ۱۹۷۹..... ۲۲۸
- ۱۹- اجلاس ژنو ۲۰-۱۹ نوامبر ۱۹۷۵..... ۲۲۸
- ۲۰- اجلاس ریکیاویک ۱۲-۱۱ اکتبر ۱۹۸۶..... ۲۲۸
- ۲۱- اجلاس واشنگتن ۱۰-۷ دسامبر ۱۹۸۷..... ۲۲۹
- ۲۲- اجلاس مسکو ۲۹ می - ۲ ژوئن ۱۹۸۸..... ۲۲۹
- ۲۳- دیدار گورباچف از امریکا (اجلاس نیویورک) دسامبر ۱۹۸۸..... ۲۲۹
- ۲۴- اجلاس پکن (چین و شوروی) ۱۸-۱۵ می ۱۹۸۹..... ۲۳۰
- ۲۵- اجلاس مانتا ۳-۲ دسامبر ۱۹۸۹..... ۲۳۰
- ۲۶- اجلاس واشنگتن ۳۰ می - ۴ ژوئن ۱۹۹۰..... ۲۳۱
- ۲۷- اجلاس هلسینکی ۹ سپتامبر ۱۹۹۰..... ۲۳۱
- ۲۸- اجلاس مسکو ۳۰ جولای - ۱ آگوست ۱۹۹۱..... ۲۳۱
- ۲۹- اجلاس‌های مشترک امریکا و روسیه بعد از جنگ سرد..... ۲۳۲

فصل چهارم

پیمان‌ها و سازمان‌های بزرگ در بلوک شرق و غرب

- ۱- کمک‌های اعطایی دوره جنگ ۴۵-۱۹۴۱..... ۲۳۵
- ۲- منشور آتلانتیک آگوست ۱۹۴۱..... ۲۳۵
- ۳- پیمان شوروی - انگلستان ۱۹۵۵-۱۹۴۲..... ۲۳۶
- ۴- اداره اسکان و امداد سازمان ملل متحد ۴۷-۱۹۴۳..... ۲۳۶
- ۵- موافقت‌نامه چنددرصدی اکتبر ۱۹۴۴..... ۲۳۷
- ۶- سازمان ملل ژوئن ۱۹۴۵..... ۲۳۷
- ۷- پیمان‌های صلح اروپایی فوریه ۱۹۴۷..... ۲۴۲
- ۸- پیمان دولت اتریش می ۱۹۵۵..... ۲۴۳
- ۹- توافق‌نامه «خط قرمز» ژوئن ۱۹۶۳..... ۲۴۴
- ۱۰- پیمان منع آزمایش‌های هسته‌ای آگوست ۱۹۶۳..... ۲۴۴
- ۱۱- پیمان منع تکثیر سلاح‌های هسته‌ای ۱ جولای ۱۹۶۸..... ۲۴۵

۱۲- توافق‌های اوست پلنیک (سیاست شرقی) ۱۹۷۲-۱۹۷۰.....	۲۳۵
۱۳- گفتگوهای سالت ۱ و پیمان ۱۹۷۲.....	۲۳۸
۱۴- موافقت‌های هلسینکی آگوست ۱۹۷۵ و.....	۲۴۹
۱۵- عادی‌سازی روابط چین و آمریکا دسامبر ۱۹۷۸.....	۲۵۰
۱۶- گفتگوهای سالت ۲ و پیمان ۱۹۷۹.....	۲۵۱
۱۷- قرارداد حذف موشک‌های میان‌برد پیمان ۱۹۸۷.....	۲۵۲
۱۸- وحدت آلمان اکتبر ۱۹۹۰.....	۲۵۳
۱۹- موافقت‌های پاریس و تسلیحات متعارف اروپا ۲۱-۱۹ نوامبر ۱۹۹۰.....	۲۵۵
۲۰- مذاکرات کاهش تسلیحات استراتژیک و پیمان استارت ۱، ۱۹۹۱.....	۲۵۷
۲۱- استارت ۲ و پایان تسلیحات هسته‌ای در اوکراین.....	۲۵۸
۲۲- توسعه ناتو و سند پایه‌ای همکاری ناتو و روسیه (می ۱۹۹۷).....	۲۶۰
پیمان‌ها و سازمان‌های بزرگ در بلوک غرب	
۲۳- پیمان دانکیرک مارس ۱۹۴۷.....	۲۶۲
۲۴- طرح مارشال (۱۹۵۲-۱۹۴۷) و سازمان بازسازی اقتصاد اروپا.....	۲۶۲
۲۵- سازمان دولت‌های آمریکایی آوریل ۱۹۴۸.....	۲۶۴
۲۶- پیمان بروکسل مارس ۱۹۴۸ اتحادیه اروپای غربی اکتبر ۱۹۵۴.....	۲۶۵
۲۷- سازمان پیمان آتلانتیک شمالی ناتو آوریل ۱۹۴۹.....	۲۶۶
۲۸- شورای اروپا می ۱۹۴۹.....	۲۶۹
۲۹- پیمان آنزوس (استرالیا- نیوزلند- آمریکا) سپتامبر ۱۹۵۱.....	۲۷۰
۳۰- پیمان صلح ژاپن سپتامبر ۱۹۵۱.....	۲۷۰
۳۱- جامعه دفاعی اروپا ۱۹۵۴-۱۹۵۲.....	۲۷۲
۳۲- پیمان بالکان آگوست ۱۹۵۴.....	۲۷۳
۳۳- سازمان پیمان آسیای جنوب شرقی سپتامبر ۱۹۵۴.....	۲۷۴
۳۴- پیمان بغداد (فوریه ۱۹۵۵) و سازمان پیمان مرکزی.....	۲۷۵
۳۵- جامعه اروپایی مارس ۱۹۵۷.....	۲۷۶
۳۶- قدرت‌های هسته‌ای متکثر ۱۹۶۴-۱۹۶۱.....	۲۷۸
۳۷- موافقت‌نامه کمپ دیوید سپتامبر ۱۹۷۸.....	۲۷۹
پیمان‌ها و سازمان‌های بزرگ در بلوک شرق	
۳۸- کمونیست بین‌الملل ۱۹۴۳-۱۹۱۹.....	۲۸۱
۳۹- معاهده رین تروپ - مولوتف ۱۹۴۱-۱۹۳۹.....	۲۸۱
۴۰- اداره اطلاعات کمونیست (کمینفرم) ۱۹۵۶-۱۹۴۷.....	۲۸۲
۴۱- شورای همیاری اقتصادی (کومکون) ۱۹۹۱-۱۹۴۹.....	۲۸۳
۴۲- اتحاد چین - شوروی فوریه ۱۹۵۰.....	۲۸۴
۴۳- پیمان ورشو ۱۹۹۱-۱۹۵۵.....	۲۸۴

فصل پنجم

بازیگران عصر دوقطبی (و بعد از آن تا دسامبر ۱۹۹۷)

۲۸۷	۱- ایالات متحده آمریکا
۲۹۳	۲- اتحاد جماهیر شوروی
۲۹۷	۳- روسیه (از دسامبر ۱۹۹۱)
۲۹۸	۴- چین
۲۹۹	۵- بریتانیا
۳۰۰	۶- فرانسه
۳۰۳	۷- آلمان غربی (آلمان از ۱۹۹۰)
۳۰۴	۸- سازمان ملل متحد
۳۰۴	۹- ناتو

فصل ششم

۳۰۷	زندگی‌نامه‌ها
-----	---------------

فصل هفتم

۳۵۹	واژه‌نامه
-----	-----------

فصل هشتم

سلاح‌های هسته‌ای استراتژیک

۴۱۱	۱- بمب افکن‌های استراتژیک
۴۱۲	۲- موشک‌های بالستیک قاره‌پیما
۴۱۲	۳- موشک‌های بالستیک زیردریایی
۴۱۳	فهرست نقشه‌ها
۴۱۳	۱- اروپای جنگ سرد ۱۹۴۵-۸۹
۴۱۴	۲- جنگ سرد در شرق دور
۴۱۶	۳- خاورمیانه
۴۱۷	۴- جنگ سرد در آفریقا
۴۱۹	۵- امریکای مرکزی و کارائیب
۴۲۰	۶- آلمان جنگ سرد
۴۲۱	۷- فروپاشی یوگسلاوی
۴۲۲	۸- اروپای پس از جنگ سرد
۴۲۳	فهرست منابع
۴۳۳	نمایه

فهرست مخف‌ها

ABM	Anti-Ballistic Missile	موشک ضد موشک بالستیک
ANZUS	Australia-New Zealand-America Alliance	اتحاد استرالیا، زلاندنو و امریکا
ARVN	Army of the Republic of (south) Vietnam	ارتش جمهوری ویتنام جنوبی
CENTO	Central Treaty Organization (Baghdad Pact)	سازمان پیمان مرکزی (پیمان بغداد)
CFE	Conventional Forces in Europe Treaty	پیمان نیروهای متعارف اروپا
CIA	American Central Intelligence Agency	آژانس اطلاعات مرکزی امریکا
COMECON	Council for Mutual Economic Aid	شورای همیاری اقتصادی
COMINFORM	Communist Information Bureau	اداره اطلاعات کمونیست
CSCE	Conference on Security and Co-operation in Europe	کنفرانس امنیت و همکاری اروپا
EDC	European Defence Community	جامعه دفاعی اروپا
EC	European Community	جامعه اروپا
EEC	European Economic Community	جامعه اقتصادی اروپا
EX Comm	Executive Committee of the NSC	کمیته اجرایی شورای امنیت ملی
FMLA	National Front for the Liberation of Angola	جبهه ملی برای آزادی آنگولا
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade	موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت
ICBM	Inter-Continental Ballistic Missile	موشک بالستیک قاره‌پیم
INF	Inter-mediate range Nuclear Forces	تسلیمات هسته‌ای میان‌برد
KGB	Soviet Secret Police	پلیس مخفی شوروی
		کاهش نیروی متقابل توازن

جنگ سرد و صلح سرد

MBFR Mutual Balanced Force Reductions

کلاهک‌های مبرو

MIRV Multiple Independent Re-entry Vehicle

جبهه مردمی برای آزادی آنگولا

MPLA Popular Front for the Liberation of Angola

موشک‌های عملیاتی

MX Missile Experimental

سازمان پیمان آتلانتیک شمالی

NATO North Atlantic Treaty Organization

شورای امنیت ملی

NSC National Security Council

ارتش ویتنام شمالی

NVA North Vietnam Army

مشارکت برای صلح

PEP Partnership for Peace

پیمان محدودیت تسلیحات استراتژیک

SALT Strategic Arms Limitation Treaty

ابتکار دفاع استراتژیک (جنگ ستارگان)

SDI Strategic Defence Dttence Initiative

SEATO South-East Asia Treaty Organization

سازمان پیمان آسیای جنوب شرقی

SLBM Submarine-Launched Ballistic Missile

موشک‌های بالستیک زیردریایی

START Strategic Arms Reduction Treaty

پیمان کاهش تسلیحات استراتژیک

SWAPO South-West African People's Organization

سازمان مردم آفریقای جنوب غربی

سازمان ملل

UN United Nations

اداره اسکان و امداد سازمان ملل

UNRRA Relief and Rehabilitation Administration

VSE Rossiyskaya Chrezvychaynaya Kommissiya

هیأت فوق‌العاده سراسر روسیه (چکا)

کمیساریای خلق برای امور داخلی

NKVD Narodnyy Kommissariat Vnutrennykh del

کمیته امنیت کشور

KGB Komitet gousdarstvennoy bezopasnosti

به طور سنتی بررسی تاریخ روابط بین‌الملل تنها در بردارنده اهمیت مکانی و زمانی وقایع و حادثه‌نگاری براساس حفظ ترتیب زمانی است. اما این نگاه سنتی نباید مانع از شناخت و ترویج جنبه‌های دیگر وقایع‌نگاری در حوزه روابط بین‌الملل گردد. جنبه‌هایی که در صورت شناخت، ما را در درک مکان روندهای موجود و آتی کمک خواهند کرد با توجه به این نکته که شناخت این روندها در گرو اشراف بر خط سیر پیشین آن یا همان مسیر تاریخی باشد. تلاش پیش روی، مجموعه‌ای از وقایع‌شماری و حادثه‌نگاری یکی از پرآشوب‌ترین دوران‌های حافظه سیاسی بشر است. دورانی که بخش عمده‌ای از قرن بیستم را به خود اختصاص داد و پیامدهایش همچنان بر سال‌های آغازین هزاره سوم احساس می‌شود.

این کتاب با بررسی جزء به جزء مناسبات میان دو بازیگر سازنده عصری که به «جنگ سرد» معروف است، مسیر قابل جهت‌گیری و نقشه‌واری را برای پیگیری وقایع به خواننده دست می‌دهد. با چیدن وقایع و حوادث، درک مکانی به کمک درک زمانی می‌آید و نهایتاً به درک فضایی منجر می‌شود که در این راه خواننده با هضم روابط و مناسبات به آنچه به طور خاص مدنظر ماست، درک فضایی از تحولات سیاسی می‌رسد؛ اینکه تحولات چه خط سیر منطقی را در مکان و زمان دنبال می‌کنند؛ چرا وقایع به روی حوزه‌های مکانی اتفاق می‌افتند و پیامد این ترتیبات نهفته استراتژیکی بر جریان مناسبات مابین کشورها چه چیز است؟ اگر این کتاب به طور صریح درصدد نباشد به این پرسش‌ها پاسخ‌هایی مسلم و روشن بدهد، با ارائه تصویری از آنچه در صحنه سیاسی اتفاق افتاده است ما را به تعمق در اهداف، نحوه اداره امور و بستر اساسی شکل‌گیری آنها که همان قدرت است، راهنمایی می‌کند. مطالعه تاریخ مناسبات ابرقدرتی جنگ سرد بیش از هر چیز ما را به این نکته واقف می‌کند که کشورهای پیشرفته با

آینده‌نگری، همه مفاهیم ژئوپلیتیک را با اهداف و منافع ملی آینده خود تلفیق می‌کنند و در نتیجه بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌الملل هستند.

اما در دوره «صلح سرد» شاهد تحولات عظیمی در جبهه‌ها و فضاها، ژئواستراتژیک هستیم؛ به صورتی که این درک محض مکانی جای خود را به مفهوم نسبتاً جدید و پیچیده‌تری به نام «کرونوپولیتیک» یا ژئوپولیتیک زمان داده است که ارزش، کاربرد و ترتیبات عرصه روابط بین‌الملل را بیش از آنچه تابع مکان کرده باشد، تابعی از تحولات زمانی کرده است. درک تحولات زمان بدون داشتن پیشینه‌ای از سیر تاریخی وقایع، تصویر مخدوش و مبهمی از آنچه در حال وقوع است، ارائه می‌دهد. درک مفهوم «کرونوپولیتیک» ملزم به دانستن زنجیره تاریخی - زمانی از حوادث است که همچون پایه‌ای فضای امروز سیاسی جهان بر آن استوار است. در خلال درک همین زنجیره زمانی است که از مفهوم «جنگ سرد» به «صلح سرد» می‌رسیم. این مفهوم که برای اولین بار در این کتاب با طرح وقایع پس از «جنگ سرد»، به آن پرداخته می‌شود از این رو «صلح سرد» خوانده می‌شود که به طور اصولی و براساس موازین هنر جنگ، جنگ سرد قاعده‌تاً باید به جنگ گرم یا جنگ واقعی منجر شود اما در این مقطع از تاریخ قرن بیستم جنگ سرد به جنگ واقعی و به تبع آن صلح واقعی نیانجامید. لذا مفهوم صلح سرد یا صلح اجباری، آن چیزی است که ما امروز در رابطه با طرح «خاور نزدیک بزرگ» با تأثیر بر مناسبات مختلفی چون اعراب و اسرائیل، توقف مناقشه کشمیر، صلح دولت سودان با شورشیان جنوب و... شاهد آن هستیم و در آینده به موارد مشابه دیگری مسلماً برخورد خواهیم کرد. امید است این تلاش - که ابتدا ادعایی از منحصر به فرد بودن در زمینه مورد بحث ندارد - پیشینه ذهنی دانش‌پژوهان را از «جنگ سرد» برای درک دوران «صلح سرد» روشن کند.

دکتر عزت‌الله عزتی

محبوبه بیات

دیماه ۸۳